

Vergaderjaar 2017–2018

34 124

Beleidsdoorlichting Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Nr. 16

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 juni 2018

Met deze brief bied ik u de reactie van het kabinet aan op de beleidsdoorlichting van de Nederlandse inzet op verbeterd waterbeheer 2006–2016¹, uitgevoerd door de directie Internationaal Onderzoek en Beleidsevaluatie (IOB).

In deze brief reageert het kabinet op de bevindingen van IOB vanuit de beleidscontext en inzet gedurende de onderzochte periode. Binnen de lijnen van de BHOS beleidsnota die uw Kamer onlangs heeft ontvangen (Kamerstuk 34 952, nr. 1), zal verdere invulling worden gegeven aan de Nederlandse inzet op verbeterd waterbeheer, met in achtneming van de lessen van deze beleidsdoorlichting.

De algemene conclusies en belangrijkste aanbevelingen van het IOB rapport worden weergegeven en voorzien van een korte appreciatie vanuit het beleid.

Algemene conclusies

IOB formuleert de volgende conclusies ten aanzien van doeltreffendheid en doelmatigheid van het uitgevoerde beleid:

- Het beleid gericht op verbeterd waterbeheer was in belangrijke mate succesvol in het behalen van beoogde resultaten; boeren en boerinnen profiteerden van nieuwe kennis en vaardigheden en vertegenwoordiging in gebruikersorganisaties. Ook werden belangrijke bijdragen geleverd aan verbeterd nationaal en grensoverschrijdend waterbeheer. Het duurzaam opbouwen en versterken van instituties voor waterbeheer bleek een lastiger opgave; op de wat langere termijn vielen veel instituties terug in een situatie van beperkte middelen, ontoereikende

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

- capaciteit en onvoldoende politieke rugdekking om effectief te kunnen blijven functioneren.
- Op het terrein van goed bestuur, armoedebestrijding, gender en klimaat zijn diverse resultaten behaald, maar werd succes vaak beperkt door lokale politieke, sociale en institutionele factoren; in een culturele context waar vrouwen geen gelijke rechten hebben, de arme bevolking weinig invloed heeft op besluitvorming en de politieke wil beperkt is hier verandering in aan te brengen, vergt een duurzame bijdrage aan waterbeheer een langdurige inzet.
 - De reputatie van Nederland als competente en betrouwbare partner werd versterkt; handelsmogelijkheden in de sector en de appetijt van Nederlandse bedrijven om er in te investeren, bleken echter gering vanwege beperkte commerciële kansen ook omdat waterbeheer een verantwoordelijkheid is van de publieke sector;
 - Ondersteuning van partnerlanden op het gebied van verbeterd waterbeheer draagt bij aan het behoud van de kracht van Nederland als gewaardeerde partner en aan kennisopbouw en internationale betrekkingen. Tevens is het belangrijk als uitdrukking van goed wereldwijd burgerschap en de Nederlandse bijdrage aan constructieve samenwerking met andere landen voor het behalen van de *Sustainable Development Goals* (SDG's).
 - Centraal gefinancierde activiteiten sloten niet altijd even goed aan op de lokale context; de (mede op handel gerichte) hulpagenda vergt meer nuance en differentiatie, afhankelijk van omstandigheden in de betreffende landen en opgebouwde relaties.

Aanbevelingen

IOB's aanbevelingen kunnen worden samengevat in de volgende vier hoofdpunten:

1. Blijvende ondersteuning van partnerlanden op het gebied van verbeterd waterbeheer, met aanscherping van de beleidstheorie.

Toegang tot water is een mensenrecht, een van de 17 SDG's en een belangrijke randvoorwaarde voor het behalen van veel van de andere 16 doelen op het gebied van armoede, honger, gezondheid, vrouwenrechten, weerbare steden, economische ontwikkeling, klimaat en ecosystemen. Nederland heeft een grote reputatie op het gebied van waterbeheer en wordt internationaal gevraagd zijn kennis en ervaring te delen. Het kabinet zal de inzet op verbeterd waterbeheer daarom continueren. De beleidstheorie voor verbeterd stroomgebiedbeheer zal worden aangescherpt waarbij aannames expliciet worden gemaakt over politieke context, kwaliteit van bestuur en andere factoren die duurzaamheid van resultaten beïnvloeden. Hiermee kan het ontwerp van activiteiten aan de voorkant worden verbeterd en de beleidsuitvoering beter worden gemonitord en bijgestuurd.

2. Goede balans in interventieniveaus, leveren van maatwerk en vergroten van de bijdrage van centraal gefinancierde activiteiten aan lokale probleemoplossing.

De balans tussen tastbare en houdbare resultaten voor arme vrouwen en mannen op lokaal niveau, en sterkere instituties die er op de lange termijn aan bijdragen dat resultaten ook beklijven, zal worden verbeterd. Samenwerking met delta's en hun achterland blijft zich richten op uitdagingen rondom overstromingen, verontreiniging en de water-voedsel-energie-klimaat nexus; uitdagingen die in eerste instantie de veiligheid bedreigen van kwetsbare groepen maar die uiteindelijk veiligheid en stabiliteit op grotere schaal kunnen ondermijnen.

Samenwerking in droge gebieden zal zich richten op uitdagingen rond toenemende waterschaarste, water allocatie, hergebruik en diezelfde nexus. Regionale en wereldwijde activiteiten met centraal beheerde middelen moeten bijdragen aan het duurzaam oplossen van lokale problemen. Optimale participatie en eigenaarschap van lokale autoriteiten en andere lokale partners is hierbij van belang. Posten zullen de verantwoordelijke beleidsdirectie hierover adviseren.

3. Meer nuance bij de uitvoering van de agenda voor hulp, handel en investeringen in verschillende situaties en verminderen van coördinatie druk.

De IOB studie heeft duidelijk gemaakt dat een goede balans dient te worden gevonden in de hulp- en handelagenda. In veel landen heeft Nederland via ontwikkelingssamenwerking een goede relatie opgebouwd en wordt als vertrouwd adviseur van partner-overheden gezien. Met verbeterd waterbeheer beoogt Nederland bij te dragen aan de SDG's en het delen van kennis en ervaring. Waar kansen zich voordoen voor het bedrijfsleven, bevorderen het ministerie en de ambassades proactief handelsperspectieven. De hulp- en handelbalans varieert per land en per activiteit. Het kabinet zal een analyse laten uitvoeren naar coördinerende taken op posten en bij de verantwoordelijke beleidsdirectie en zal maatregelen nemen om de huidige druk te verminderen en besluitvorming te stroomlijnen.

4. Verbeteren van monitoring, evaluatie en rapportage.

In samenhang met de aanscherping van de beleidstheorie, zal de methodologie voor, en de kwaliteit van, de monitoring van beleidsresultaten verder worden verbeterd. Naast indicatoren op een hoog aggregatieniveau die relevant zijn voor beleidsverantwoording, zullen ook indicatoren op een lager aggregatieniveau die relevant zijn voor bijsturing van activiteiten op nationaal- en grensoverschrijdend niveau, systematischer worden gemonitord. In de meerjaren landen strategieën wordt hiervoor de basis gelegd. Aan de hand van internationaal overeengekomen (SDG) indicatoren zal specifieke aandacht worden gegeven aan klimaatverandering, institutionele verandering, armoede en gender; inzet op deze thema's zal tevens expliciet worden opgenomen in overeenkomsten met uitvoerende organisaties die hierover moeten rapporteren in hun jaarlijkse verantwoording.

Conclusie en verbeteragenda

De IOB beleidsdoorlichting verbeterd waterbeheer toont aan dat Nederland goede resultaten heeft geboekt, maar dat er ook ruimte is voor verbetering. Hiervoor heeft IOB belangrijke aanbevelingen gedaan die het kabinet ter harte zal nemen. Op basis van de bevindingen en aanbevelingen van IOB zal de invulling van het beleid voor verbeterd waterbeheer worden aangepast in lijn met de reactie zoals verwoord in deze brief. IOB zal, zoals dat al in enkele nieuwe programma's is gedaan, worden gevraagd te assisteren met het opstellen van «baselines» en het vaststellen van indicatoren op basis waarvan de voortgang van programma's kan worden gemeten.

De conclusies en aanbevelingen van IOB geven geen aanleiding tot het schrappen, of juist prioriteren, van bepaalde activiteiten, modaliteiten of kanalen (zie hoofdstuk 4 van het rapport met hypothetische beleidsopties

in geval van minder of meer financiële middelen)². IOB benadrukt vooral het belang van samenhang in de uitvoering tussen de diverse onderdelen van het beleid, met name tussen activiteiten die worden gefinancierd met centrale budgetten en activiteiten gefinancierd via de gedelegeerde budgetten.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
S.A.M. Kaag

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl